

Redacția:
Strada Beriului Nr. 2.

Toate manuscrisurile ce privesc conținutul foii sunt a se adresa redacției.

Manuscrisuri nu se înapoiază — Epistole nefrancașe nu se primesc.

Un număr costă 16 bani.

ACTIVITATEA

Foaie politică, economică, socială și literară.

Administrația:
Strada Beriului Nr. 2.

Prețul de abonament:
pe an 8 cor., pe 1/2 de an 4 cor., pe trei luni 2 cor.
Pentru România și străinătate
Pe an 20 franci.

Inserțiunile se acordează conform tarifului obicinuit.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Ugron și „naționalitățile”

Pe dl Ugron de un timp încoace îl gonesc confrății lui maghiari, cu toate mijloacele, deși tocmai din punctul lor de vedere este procedeul lor nejustificat.

Acum în zilele trecute a început din nou a striga asupra lui, și anume, că ar fi avut planul, că cu banii francezi se poate lupta electorală contra guvernului, că apoi întărindu-se partidul lui, se poate lupta cu putere mai mare în contra alianței noastre cu Germania și Italia, și pentru o alianță cu Franța și Rusia.

Ba a fost „bănuț” (!) că ar fi pactat cu naționalitățile! horribite dictu! ca cu ajutorul acestora să restorne tripla alianță, și să fondeze alianța noastră cu Franța și Rusia!

Dacă nu s'ar fi declarat toate acestea în zările serioase ale Maghiarilor, le-am considera de fleacuri ridicole.

Astfel de alianțe internaționale se fac și se desfac prin ocârmuitorii cei mai înalți ai puterilor interesate, pe locuitorii statelor, ba nici parlamentele, precum vedem nici nu le întrebă nimenea! Ba din contră toate tratările sunt atât de secrete, încât lumea și parlamentele numai după luni, ori ani află din ceva toast competent, că statul lor e aliat cu cutare stat.

Nu poate fi dar' vorbă serioasă, că Ugron ori alți asemenea lui ar fi periclitat (!) tripla alianță.

Dreptul acela, ca să-și exprime vederile contrare acestei alianțe, îl are și Ugron și alții.

Ba noi și în meritul cauzei îi dăm toată dreptatea dlui Ugron, când se declară, că dânsul nu e amic al alianței triple, din simplul motiv, că noi față de Rusia, care se consideră de puterea, cu care mai curând ori mai târziu va trebui să ne măsurăm puterile, în Germania n'avem nici un ajutor, deoarece ei îi stă Franța în spate, și e lucru necontestabil, că Germania va avea lipsă mare de toate forțele sale, dacă a sosit ora socoatei cu Franța, și nu credem că ne va putea împrumuta și nouă din vestigiile sei granadiri ca să batem cu ei pe Muscalul.

Germania are folos foarte mare din alianța noastră, fiind ea situată între cele două puteri mari, noi însă n'avem nici un folos.

Dar' nu vrem să diregem aci în modestul nostru ziar, isprăvurile mari europene, greșelile se vor vedea ele la timpul seu, firește tot așa, cum a fost uzul la noi: pot festa; vorba Românilui: după ploaie!

Atacurile anti-ugroniste și apărarea lui, e interesantă și caracteristică și din punctul nostru de vedere, național.

E un lucru de totului șchiat, că îndată cum se răspândește despre careva bărbat din viața publică, cu doar' ar sta în oare-care legătură cu „naționalitățile”, i-se aruncă cele mai proaste învinuiri în față!

De aci se vede, că curentul bolnăvicios ultrașovinistic, ne consideră pe noi, pe „naționalități”, de ceva elemente periculoase pentru stat! noi nu suntem egali cu cetățenii maghiari, cu noi lucră bun, ce ar fi în interesul statului, nu se poate pertracta! noi totdeauna în de-ale revoluțiilor ne-am bate capul!?

E un lucru neghiob și ticălos din partea ori-și-cui că față de naționalități, cari deși sunt neîndestulite, dar' au fost și sunt mai loiale decât după tratările lor s'ar putea aștepta, cutează neconținut a ridica astfel de acuze, ori dacă nu acuze directe, apoi bănueli destul de clar exprimate.

Ziarul opozițional »Magyarország« ocupându-se cu purificarea cauzei lui Ugron, apoi în prima linie constată, că: nu-i drept că Ugron ar fi tractat cu naționalitățile din Ungaria despre planurile sale referitoare la alianța triplă!

Las' că-i o absurditate a vorbi azi despre o conclurare a naționalităților cu Ugron, insultă proastă rămâne faptul, că naționalitățile se prezintă ca niște elemente, cu cari nu ar fi permis să tracteze nimenea cauze de-ale statului!

Par'că noi »naționalitățile« n'am fi cetățenii aceluiași stat, par'că noi am fi neghina populației, un conglomerat de niște oameni suspecti, cu cari în ale statului nu poate sta nimenea de vorbă?!

Și această nu se poate considera de un cas sporadic, nu nu curentul general ne dovedește clar, că acest cas absurd stă în perfectă consonanță cu vederile celor dela cărmă.

Aceasta apariție regretabilă și de tot falsă, ori este o apucătură din partea adversarilor nostri politici, ori apoi este a se atribui neorientării lor referitoare la aspirațiile noastre.

Ar fi timpul suprem să nu mai stăm ascunși după memorande și proteste cu pretensiunile noastre, că acelea sunt hârtii cari nu se cetesc ori se aruncă la o parte, ci să pășim în luptă înaintea forului celui competent, să desamăgim lumea sedusă, cu puterea dreptului pe care sunt basate pretențiile noastre naționale. Acolo apoi, poștească conlucre cu noi, cei-ce au simț de drept.

PASIVITATE sau ACTIVITATE?

de
Dr. Eugen de Leinényi.

II.

Situațiunea în care ne aflăm este cât se poate mai tristă; națiunea română trântită la pământ, legată la mâni și la picioare, risum teneatis, din partea unui inginer ungur, ajuns cândva din mila sorții ministru de interne al Ungarici. Numai gura, pe care o represintă cele câteva ziare politice, — și o mai poate încă folosi, și cu aceasta strigă ca din gura șarpelui despre nedreptățile ce i-se întâmplă, strigăte, cari firește se pierd în pustie, pentru-că o parte măricică a lumii nu știe românește; dar' dacă din toate membrele trupului numai gura o putem mișca, trebuie să luptăm deocamdată cel puțin cu această armă, care de altminterlea pusă în mișcare la locul potrivit, bună-oară în parlament, nu e de desprețuit.

Că o astfel de situațiune nu e de invidiat, zace la mîntea omului; dar' cu toate acestea nu avem motiv să desperăm. Adevărat, că nu am realizat până acum nici un singur punct al programelor noastre naționale, și așa ceva după modul cum ni-am întocmit noi lupta politică, era și imposibil; dar' nici nu am perdit nimica, fiind-că de mult timp, nu mai avem ce pierde.

Politicește nu stăm mai bine decât acum 35 ani; dar' am trecut printr'o școală, în care adevărat, că cu paguba noastră, am putut învăța multe; am putut învăța în prima linie să respectăm și păreri cari nu corăspund pe deplin părerilor noastre individuale și să nu strigăm: trădare și corupțiune îndată ce aflăm că unul sau altul dintre frații nostri se călăuzește de alte principii și nu de cele manifestate în ziarul din care ne primim nutrețul politic.

Dovadă că în timp de 20 de ani am ajuns la priceperea acestei împrejurări, este, că modul de discușiune a cesiunilor naționale a devenit cu mult mai clam și mai obiectiv, astfel, încât cel-ce se simte îndemnat a contrebui cu obolul sau de muncă spirituală la ameliorarea stării noastre politice, nu mai riscă a fi timbrat, fără judecată, de vînzător de neam; și a început a se stabili părerea, că toți aceia, cari contribuiesc prin publicațiuni de presă la lămurirea situațiunii și discută asupra căilor pe cari am putea scăpa din impasul în care am ajuns, spună în privința ideilor dezvoltate ori și ce, trebuie să fie priviți și tratați ca persoane de bună credință.

Acest rezultat (slăbuț, nu-i vorbă) al unei lupte politice de 1/2 veac, mă îmbărbătează și pe mine a-mi spune părerile în privința căilor și mijloacelor, prin cari am putea eși din impasul în care prin a noastră vină am ajuns.

Înainte de a mă fi exprimat în această privință aflu de lipsă a mă ocupa pe scurt cu o serie de articoli apărută în »tribună« din Sibiu sub titlul »adevărate eră nouă«, de oare-ce acolo s'au propagat învățături, pe cari eu din motivele pe cari le vou înjira mai jos, le țin de periculoase pentru noi; învățături, cari ne impun datoria să deschidem discuția asupra lor, dacă nu voim, ca era nouă să aducă carul național în același glod, în care »era veche« l'a băgat și din care »era nouă« vrea să-l scoată.

Auturul acelor articoli (pe care de aci încolo îl vou numi dl A.) începe cu comunicarea, că a avut cu mai mulți tineri universitari, cari l'au interviueat, o convorbire,

din al cărei cuprins în legătură cu mai mulți articoli apăruti în »Tribuna« și »Gazeta Transilvaniei« deduce, că o »eră nouă« începe sau a început deja în politica noastră națională, care nici decum nu constă într'o schimbare de tactică, cum ar fi bună-oară întrarea în activitate, ci în ruperea cu așa numita politică »tradițională«.

Și aici trebuie să băgăm bine de seamă, pentru-că aceasta însemnează o rupere cu trecutul, și prin urmare recunoașterea împrejurării, că am făcut până acum o politică greșită, ceea-ce în mare parte adevărat este. Dacă însă se pretinde dela noi să ne desavăuim noi pe noi înșine, părsind o politică, pe care am urmat-o de zeci de ani, atunci trebuie să ni-se prezenteze și un calcul de probabilitate în privința rezultatelor pe cari le-am putea elupta prin »era nouă« și prin ruperea cu politica »tradițională«.

Dl A. deși s'a extins cu expunerile sale pe 8 coloane ale »Tribunei«, nu numai că nu ni-a dat nici un calcul de rentabilitate politică al erei noue, dar' nici nu ni-a spus ce înțelege sub »eră nouă« și în ce ar consta ruperea cu politica »tradițională«.

Din espunerile foarte circumspecte ale dlui A. cred a fi înțeles, că trebuie să ne lăpădam de dinasticismul nostru »tradițional« dar' pe de altă parte să lăsam revindicarea drepturilor noastre naționale în mila sorții (o concludiune la care ajungi prin cetirea pasagiului: »Lucrurile, ce se petrec în internul monarhiei noastre... pentru-ca evenimentele ce se vor desfășura asupra noastră să ne găsească consolidați etc.) ceea-ce nu ar însemna nici mai mult nici mai puțin decât introducerea fatalismului în politica noastră națională; ear' că o astfel de tendință nu se poate admite, așa cred că din cauze de sine înțelese, nu poate forma obiect de discuție.

Mai aflu în articolul dlui A. și accente, cari îmi reamintesc puținele momente de glorie și mărire națională, pe cari le-am ajuns în jugul indejositor, sub care gemem de un mileniu, cari în legătură cu pomenirea numelor lui Horia și Iancu îți fac impresiunea ca și cum (pentru-ca să fiu și eu foarte diplomatic și circumspect) dl A. crede revindicarea drepturilor noastre naționale, mai bine zis realizarea aspirațiilor noastre, posibilă prin punerea în activitate a forței brute inerente poporului român; în această părere mă întărește împrejurarea, că dl A. se exprimă într'un mod așa zicînd disprețuitor în privința luptei parlamentare naționale, pe care o poartă Cehii pentru realizarea aspirațiilor lor naționale, o luptă intensivă și cu succes purtată, cu care lupta noastră de pe hârtie, cu litere și negreală, pe care o purtăm în mod prea consecuent cu »șovinismul maghiar«, în urma impotenței sale evidente, nici nu se poate asemăna.

Formula dlui A. în urma celor expuse mai sus este deci următoarea: Grație și drepturi nu mai cerșim, pentru-că am cerșit destul și de oare-ce am cerșit fără rezultat, băsându-ne pe »loialitatea noastră tradițională«, nu mai cerșim dela veran, dar' tot cerșim dela soarte, care desigur va produce evenimente cari vor face, ca pasărea redobândirii drepturilor sau mai bine zis a realizării aspirațiilor noastre naționale, să ne sboare în gură triptă gata.

Aceste evenimente, cari poate nu vor veni, ear' dacă vor veni, cine știe când vor veni, trebuie să ne afe consolidați; prin urmare să ne stringem rîndurile (o frasă pe care o cetesc de vre-o 15 ani în toate foile

noastre, fără ca să se fi indicat măcar o singură dată calea pe care am putea ajunge la consolidarea — pe semne de toți dorită).

Cele precedente sunt, după cât am înțeles, cuintesența articolelor dlui A.

Înainte de a intra în discuțiunea formulei dlui A., aliu de lipsă a mă lămuri cu D-sa în privința mai multor noțiuni și concepțiuni, o lămurire fără de care o discuțiune roditoare ar fi imposibilă.

ALEGEREA DE DEPUTAT LA UNIVERSITATEA SĂSEASCĂ

În conformitate cu art. de lege XII. din anul 1876 și a dispozițiilor referitoare la reprezentarea universității săsești, precum pe întreg teritoriul fostului „fundu regiu” așa și la Romos s'a ținut la 17 a l. c. alegerea de deputat la universitatea săsească, pentru cercul VII., care cuprinde toate comunele rurale din fostul scaun al Orăștiei. Cercul electoral constă din 13 comune și anume: Romos, Romoșel, Vaidei, Cudjir, Vinerea, Balomir, Șibot, Căstău, Șibișel, Beriu, Sărăca, Turdaș, Pricaz. În aceste comune sunt peste tot 386 alegători mai toți Români. Până la anul 1879 alegerile se făceau și pentru cercul rural tot în Orăștie. Dela anul 1880 acest inconvenient s'a sistat și s'a designat ca loc de alegere comuna Romos, ca centrul cercului electoral. În două cicluri prime de câte 3 ani a fost ales Laurian Bercian, notar tot acolo, în ciclul următor 1886—1888, fiind primejdie de a perde mandatul său Dr. Stefan Păcurar în cercul rural al Sebeșului, în urma intrigilor țesute și a pactării cu elementul străin, David Piso, s'a pus la dispoziție acest cerc celui mai competent și cunosător al afacerilor universității săsești, a d-lui Dr. Stefan Păcurar. În ciclul următor 1889—1891 s'a candidat Dr. Ioan Mihiu, care din motive necunoscute în prima ședință și-a dat abdicarea, în urma căreia atât pentru restul perioadei cât și de atunci încolo, până la alegerea actuală, cercul a fost neîntrerupt reprezentat de L. Bercian. Toate alegerile s'au efectuat în ordine, fără nici o animositate. La alegerea actuală din Romos, ca și la aceea din loc, s'au pus câte 2 candidați și anume aici în loc Dr. A. Amlacher, preot lutheran în Romos și F. Acker, primar în Orăștie, ear' la Romos Daniil David, senator orășenesc în Orăștie și L. Bercian, redactor responsabil la „Activitatea”.

În Orăștie a avut de rezultat alegerea primarului F. Acker candidatul partidului săsesc-guvernamental cu 155 voturi și anume: 29 voturi săsești, 119 voturi ungurești și 7 voturi românești, ear' contracandidatul, așa numitul partid al verzilor, a întrunit 27 voturi săsești și 8 voturi românești.

Prin această alegere, încât suntem informați, partidul verzilor este trântit și va fi delăturat poate și dela alte conduceri precum: biserică, Vorschussverein, casină etc. După aceste schimbări eventuale cel mai apropiat viitor ne va dovedi. Partidul săsesc fără deosebire de colorit ar trebui odată pentru totdeauna a se cugeta serios la un pact, aievea salutar, atât pentru elementul lor, cât și pentru cel românesc, întru cât păsurile, gravaminile și dorințele acestor două naționalități a orașului sunt asemenea. Este timpul suprem a medita asupra viitorului acestui oraș, pentru-că locuitorii autochtoni sunt invadați în continuu de elemente străine, cari toți, per fas et ne fas, se folosesc de beneficiile orășenești fără nici o restituire și fără nici o contribuție materială la speșele administrative și culturale. Dacă aruncăm o privire numai asupra listei electorale și dacă facem combinație numai în cele 3 decade din urmă, apoi trebuie să conchidem, că decada următoare la tot cazul va întrece numărul alegătorilor bastinași mai cu seamă elementul care caută isvoare de câștig pe cale lesnicioasă.

La împrejurarea, că elementul săsesc s'a rupt în două tabere, a contribuit politica lor bolnăvicioasă și pentru trebile locale vrednică de condamnat. Apoi abonarea de odinioară a pactului încheiat între cele trei naționalități, cu care prilej or dat ascultare

unor factori cu însușiri de intriganți cunoscători, a cărora minciuni le or luat de banibuni. Despre aceste avevom prilej a mai scrie, dacă cumva pe alta cale nu ne vom lămuri. Să trecem la alegerea din Romos, la care și-a jucat halaripul institutul „Ardeleana”, respective clicășii aceia a cărora conducător lipsit din mijlocul lor, aflându-se la băi în Carlsbad, se vede însă, că duhul lui a condus și această alegere la isbândă.

Încă nu sosise timpul alegerii, și exmiși „Ardeleni”, popa Moța, Ioan Vulcu și Dr. Dobo, sosesc în o trăsură, în calitate de corteși, pentru-că acești agenți sunt alegători în Orăștie, unde restul celorlalți „Ardeleniști”, corteșian pentru Dr. Amlacher, mai apoi sosesc ortacii lor popa N. Andrei și Ilie Popovici, apoi Procopie Herlea. Destul, că guvernul „Ardeleni” era pe jumătate reprezentat în Romos și pe jumătate în Orăștie.

Jumătatea direcției „Ardeleana”, provăzută cu extrasele datorișilor din registrele institutului și cu ajutorul notarșilor, cari aveau poruncă verbală, candidează pe Daniil David, care a prestat servicii nespuse de multe atât în Sebeș cât și în Orăștie, despre care s'au citit destule în coloanele „Telegrafului Român”, „Gazeta Transilvaniei”, „Observatorului”, „Revistei Orăștiei” și „Activității”. Alegătorii din Romos, Romoșel și Vaidei însă candidează fără pic de rezervă, din voia proprie, pe fostul deputat, Laurian Bercian, redactor responsabil la „Activitate”.

Era curios cum agenții „Ardeleni”, membrii în Direcțiune și comitet de supraveghere, corteșian în mod unguresc pe lângă candidatul lor David și cum afirmău că:

1. David este candidatul partidului și institutului „Ardeleana” și ca atare, pentru apărarea acestui institut, trebuie susținut cu ori ce preț;
2. Recunosc, că trecutul lui este sub toată critica, însă partidul a decis susținerea lui, pentru apărarea prestigiului „Ardeleana”;
3. Între altele au zis corteșii, că alegerea lui va fi de durată scurtă, având a abdice în favorul altuia, au mai zis, că;
4. Scopul venirii lor nu a fost corteșirea atât contra lui Bercian, cât mai vârtos contra lui Dr. Muntean, a căruia candidare se svonise și multe alte fecălite, după cum erau ei și dela fire.

Alegătorii candidatului Bercian încă le-a dat la fel și chip răspunsuri nimerite și părărate. Reproșurile aievea sarcastice, zise de învățătorul Nicolae Herlea din Vinerea, Avram Dubleş din Romoșel Vsilie Bășărabă din Vaidei, preotul Zacharie Tilecea și Iosif Popovici din Vaidei, primarul Ioan Danilaş, plugaru Iosif Stroia, Ioan Oprean și alți tot din Vaidei, a plugarilor din Romos, a preotului din Pricaz și a învățătorului de acolo, sunt tot atâtea dovezi, că mârșavele aserțiuni ale unor pene sâmbriașe de ale „Tribunei”, scrise contra lui Bercian, sunt neadevăruri sfruntate, și că toată clicăria „Ardeleni” și sateliților săi nu au fost în stare a clătina încrederea alegătorilor acelor comune, administrate în mod cinstit în restimp de 23 ani.

Activitatea acestui bărbat desvoltată prelungă înaintarea comunelor sale de odinioară, nu numai, dar chiar și a celorlalte comune din fostul scaun al Orăștiei, pe toate terenele și mai vârtos pe cel național român, este și va rămânea neștearsă și la urmașii locuitorilor de azi. Despre toate cele săvârșite precum și despre paralisarea multor lucruri mișelești, întreprinse de oamenii interesului particular mârșav, vom avea prilej a scrie, când dat ne va fi a face istoricul acestui ținut, exploatat azi pe căi pezișe de oameni și mai mârșavi în ale clicăriei și câștigului propriu.

Avem convingerea deplină, că corteșierea profesionistă, săvârșită de direcțiunea „Ardeleni”, în mod așa vedit, și obraznic, va avea urmările sale la tot cazul triste pentru acest institut, devenit faimos.

Că din 386 alegători ai cercului electoral a stors corteșii „Ardeleni” 69 voturi pe seama unui David, încă nu este isbândă, față de 36 voturi nesilite și neatârătoare ale lui Bercian, care a ținut sub demnitatea sa a-și institui corteși.

Ceata notărășească încă și-a împlinit datorința de minime, încă având în vedere, că unii din ei s'ermanii joacă rolă de sateliți lingușitori, îngâmfăți și înfumurați cu cei mici, ear' cu cei mari servili și umili până la târuală, nu le luăm în nume de rău, fără le re-mandăm de pe acum, că până la alegerile viitoare de deputați dietali, să cetească lagea despre judicatura curiei în cele electorale. — Procedura lor a fost o imitare, o măimutare la această alegere.

Se vorbește că și speșe de corteșire s'ar fi distribuit și atari căutau unui locuitor din Turdaș chiar și după alegere pe aici prin Orăștie. Oare din care fond disponibil sau escedent se vor fi acoperit.

Ca de încheiere gratulăm noi minoritatea dlui Dr. Stefan Păcurar pentru noul său coleg la universitatea săsească, de care cu atâtea drag s'a despărțit odinioară din Sebeș.

Cum se trage pe sfoară opinia publică!

Mult Onorate dle Redactor!

În numărul 103 al ziarului „Tribuna” a apărut convocarea adunării gen. acum pentru a 3-a oară, în care într'un raport special al comitetului de suprav. mi-se atribue cele mai detestabile fapte, că le-ași fi comis ca membru al Direcțiunii. Într'alte, că ași fi recunoscut a fi dat informări la scrierea unui articol din „Activitate”; că ași divulga conclusele Direcțiunii, ba ași da chiar informări false despre afacerile Institutului etc.

Față de astfel de aserțiuni impertinente numai un răspuns am: câte afirmări, atâtea neadevăruri, și e regretabil când un comitet de supraveghere în servilismul său merge așa de departe, încât se folosește de minciuni în actele sale oficioase.

Declar aceste aserțiuni de niște calumnii tendențioase anume faurite pentru a-și justifica depărtarea mea din direcțiune, nepuțându-mi suferi controla.

Pentru-ca onoratul public să înțeleagă rostul acestor mârșave apucături, afu de lipsă a expune starea lucrului precum urmează:

Pe la începutul lui Ianuarie a. c. foaia D-voastră „Activitatea” a surprins publicul românesc cu un articol, care combattea în mod neîndoios osanele ce se aduceau Directorului exec al institutului „Ardeleana” pentru marile întreprinderi ce le-ar fi făcut cu lumina electrică și moara cu vapor. În acel articol se arăta cu date exacte, care până astăzi nu s'au desmînțit, că profiturile trimbițate prin „Bunul Econom” și prin toate celelalte toi românești curg în buzunarul streinilor, ear' nu la Institut; că a lua 250.000 coroane cu 7% și a-i da unui strein 5%, apoi dela poporul său, pentru care se zice că s'a creat institutul a trage chiar 10%, nu poate fi în interesul aceluia institut și alte asemenea încoretități.

În urma acestui articlu Directoru exec. într'o scrisoare a sa către Direcțiune declară, că până nu-și va lua satisfacție pentru calumniile și vătămarea de onoare, se retrage dela postul de Director, cerându-și un concediu nelimitat.

(Monopera cu abdicarea directorului Dr. Mihiu este o cântare veche, repetată dar' numai la apariția, în mai multe rânduri. O înfricoșare a cliciei! Red.)

Cum i-s'a dat satisfacția?

S'a instituit o comisie din 4 membrii (2 membrii ai direcțiunii și 2 ai comitetului de supraveghere. Oare care §. al legii recunoaște astfel de comisie? Nota Red.) între cari am avut nefericirea să fiu și eu exmis. din partea Direcțiunii care avea îndatorirea, ca cu actele institutului amână să desmînță invinuirile din articolul „Activității”.

La cercetarea actelor respective, spre cea mai mare surprindere a mea am dat însă și peste alte încoretități poate și mai grave ca cele publicate deja și despre cari eu, deși membru în Direcțiune, mai nainte nu aveam nici o cunoștință. Cu toate acestea

protocolul luat în chestia aceasta și aprobat da ceilalți 3 conmembrii este astfel compus, încât despre vre-o încoretitate a Directorului exec. sau cel puțin desaprobaria acestora nici amintire nu se face. (Aceasta a o constata, chemat va fi tribunalul, numai să gătm odată cu adunările generale ce se perondează).

În considerarea răspunderii mele ca membru al Direcțiunii nu am putut subscrie un asema protocol și cu inima liniștită a-mi da consimțământul, ca institutul să sufere daune de zeci de mii și așa zădărnindu-se planul de a spăla pe Directorul exec. de pretențiile calumniilor ale „Activității” s'au țesut intrigile asupra-mi, făcându-mă pe mine „vinovatul”, pentru-ca să aibă titlu la amovarea mea. (Cum rămâne cu aserțiunea membrului din comitetul de supraveghere Dr. Ioan Popu, medic de stal în pensiune: „Tot îi bună „Activitatea” că ne aduce lucruri neconoscute până acum?)

Nu vă învidiez, dlor din comitetul de supr. despre „succesul” ce credeți că l-ați reperat prin ajutorul acțiunilor cerșite dela acțiunii neorientați despre stările destrăbălate dela institutul nostru, dară trebuie să declara că va i de institutul ajuns pe mâna unor indivizi, cari spre a se arăta recunoscători față de Directorul exec. pentru-că i-a ales și lea dat un os de ros, apără interesele acestuia, ear' nu ale Institutului; aceasta apriat reeasă din p. 2 al raportului, în care se propune sub pretexte de nimica iertarea sumei de 4400 cor., pe cari Directorul exec. s'a obligat a-i restitui institutului, fiindcă din „lipsa de precauțiune” a lui i-a perdat institutul. (Nu înzadar a zis președintele Vlad: „noi suntem 8 inși contra unu”, adică Mihiu.)

Ca un motiv pentru iertare acestei sume se zice în raport a fi: „Directorul nu a primit mandat dela Direcțiune să facă contract cu avocatul (Dr. Muntean).”

De când și până unde vine directorul exec. Dr. Mihiu, ca avocat a cere informațiuni dela oameni laici în afaceri advocațiale? Deși nu-i adevărată scuza, este în tot cazul trist când un director cualificat așteaptă învățătură pentru executarea regulamentelor și concluserilor direcțiunii, și pe tema asta crede a fi îndreptățit a cere iertarea sumei.

Permiteți-mi încă o întrebare, cinstit comitet de suprav.!

Ce dispoziții ați luat în privința restituirii celorlalte pagube constate prin cărțile institutului? d. e.

1. Perderea de 14—20.000 cor. dela cumpărarea moșiei lui Gola Kálmán;
2. Speșele de abdicere în sumă de 2600 cor. plătite D-rului Muntean;
3. 2000 cor. perduți la vinderea caselor din piață;
4. 1000 cor. plățiți lui Wagner peste suma statorită la cumpărarea hotelului Széchenyi.
5. 485 cor. plătite D-rului Klein sub falsul titlu de „speșe de mijlocire”.
6. Salarul de 100 cor. al lui Rudolf Kaess începând din 1 Septembrie a. tr.
7. Pentru asistarea la încheierea casei: a) directorul 6 cor., b) Vlad 18 cor., c) Orbonaș circa 150 cor.?

Las acum la judecata nepreocupată a onoratului public să decidă, că cine și-a împlinit datorințele sale față de institut, eu, sau comitetul de supr.?

Orăștie, la 24 Iunie 1901.

I. Mihiu.

Dela „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român”.

Brașov, în 14 Iunie n. 1901.

Stimate Domnule!

Banii adunați prin societatea înființată acum 31 de ani cu scopul de a crea un fond, din care cu timpul să fie posibilă înființarea unui teatru național român, a ajuns deja la suma, din care — după părerea bărbatilor

»ARDELEANA«
Institut de credit și de economii, societate pe
acții în Orăștie.

Convocare.

Pe motivul, că raportul general al Direcțiunii despre gestiunea anului trecut, nu a fost dat publicității cu 8 zile înainte de termenul adunării generale ordinare, convocată pentru 31 Martie și aminată pentru 8 Aprilie 1901, tribunalul regesc competent a ordonat convocarea unei noue adunări generale pentru a pertracta Bilanțul anului trecut.

Drept-aceea Domnii acționari ai institutului nostru, prin aceasta se convoacă din nou la a

XV-a adunare generală ordinară,

ce se va ține la **4 Iunie st. n. a. c. înainte de amiază la 9 ore** în localul institutului, cu următorul

PROGRAM :

1. Deschiderea adunării prin președ. Direcțiunii.

2. Presentarea:

a) Raportului anual al Direcțiunii;
b) Raportului comitetului de supraveghiere;

c) Bilanțului anual;

3. Deciderea asupra Bilanțului și împărțirea profitului curat, precum și aprobarea dividendelor deja plătite;

4. Raportul comitetului de supraveghere în obiectul cercetării făcute cu privire la unele învinuiri, ridicate la adresa Direcțiunii și a Direcției în o foaie locală, împreună cu propunerile sale referitoare la:

a) votarea de încredere pentru Direcțiune și directorul executiv;

b) Detragerea mandatului și amovarea membrului în Direcțiune Ioan Mihaiu;

c) Acoperirea șeselor solvite avocatului Dr. Aurel Muntean;

5. Raportul cu privire la contractul încheiat cu avocatul institutului;

6. Alegerea alor 3 membri în Direcțiune pe durată de 3 ani;

7. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor;

8. Alegerea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare fie în persoană, fie prin plenipotențiat, sunt rugați a depune acțiunile și documentele de plenipotență la cassa institutului în termenul precizat prin §. 20 al statutelor.

Orăștie, la 31 Maiu 1901.

Direcțiunea.

NOUTĂȚI

— **F. Z. M. baron Beck în Sinaia.** Șeful statului maior al armatei comune baronul Beck, care de vre-o 2 săptămâni călătorește prin Ardeal pentru studiarea unui teren potrivit pentru ținerea manevrelor, a fost invitat de numeroasa sa suită constătoare din 40 de inși, de către Regele Carol la Sinaia. Din incidentul acesta, a avut loc Joi la castelul Peleş un mare dejun, la care pe lângă MM. LL. Regele și Regina au luat parte și AA. LL. RR. Principele și Principesa României.

— **Pagube elementare.** Joi, în 20 l. c. după amiază, pe când locnitorii erau ocupați cu lucrul câmpului, un copil a făcut foc în cotet, cu scop de a-și usca cămașa cu care se scaldase. Focul s-a extins rapid și în lipsa de ajutor au ars 30 case, șuri, șoproane, porci, viței, bucate și tot ce se afla pe lângă case. Unui fruntaș țeran, cu numele Hamer, i-au ars bani gata în sumă de 2000 cor. Comuna mică, nimicimă de elementul distrugător cam pe jumătate, se numește Folt, pretura Geoagiului, situată pe malul drept al Mureșului, în apropiere de 6 kilometri de Orăș-

tie. Paguba se urcă la 60.000 coroane. Recunoștință merită domnii sublocotenenți Tomaneș și Sycă, cari cu 50 feciori din regimentul No. 63 și 64 au alergat din Orăștie la fața locului, dând ajutorul de lipsă pentru localizarea focului. Publicul adevărat creștin este recercat a tinde mână de ajutor celor păgubiți.

— **Grindină.** Marți, în 25 l. c. după amiază, pe la 3^{1/2} oare s'a descărcat asupra Orăștiei o ploaie torențială cu grindină, în mărimea alunelor. Orăștienii au rămas mai mult cu frica țingănitului ferestilor, pagube mai însemnate nu s'au cauzat, decât ceva pe o parte a viilor, rămânând hotarul scutit de grindină.

— **Isprăvuri dela „Ardeleana“.** În săptămâna aceasta un fruntaș din jurul Orăștiei, nație cinstită, s'a rugat de un orășan să stee cavent la Takarék-Pénztár din loc pentru câteva sute floreni. Caventul i-a pus în trebă: că Român fiind, pentru-ce nu cere împrumutul dela „Ardeleana“? Nația a răspuns: Eu nu sunt aplicat a plăti două rînduri de camete. — Cum pricepi aceasta? Eacă așa: Acum doi ani am avut eu și un ortac lipsă de 200 fl., ne-am adresat la președintele „Ardelenii“ pentru împrumut, adevăc la Iosif Orbonaș, neamul D-ului Mihai, acesta ne-a promis împrumutul dela „Ardeleana“ dacă îi dăm câte un sac de grâu. Având lipsă, am adus cei 2 saci de grâu și am ridicat banii. Vezi pentru aceea iau acum împrumut dela banca ungurească, pentru-că acolo dau curat numai o camătă de 8% și nu îndoita. Caventul a rămas înlemnit și pe așa un motiv i-a subscris cambiul. Până acum am denunțat câteva casuri de asemenea lucruri mârșave și vom deschide o rubrică permanentă, pentru-că acest membru de direcție și fost președinte, mai are sumedenie de mîncături de soiul acestora, comise sub nemărginită protecție, popularitate și influință a valorosului bărbat Dr. Mihai. Acum vor urma la rînd câțiva preoți, dubiți tot de acela.

— **Bancnotele de 5 fl.** vor fi retrase din circulațiune la 1 Septembrie n.

— **Lapte otrăvit.** Cinci băeți ai dirigențului de orchestră din Titel s'au îmbolnăvit sub simptome de otrăvire deodată, și în scurt timp după aceea băiatul cel mai mic de 5 ani a murit între chinuri cumplite. În urma cercetărilor făcute cu ajutorul medicului, s'a constatat, că băeții s'au bolnăvit de laptele ce-l mîncaseră dimineața și care era otrăvit de vasul în care fusese ținut.

— **A 4-a fată a țarevnei.** Foile din Petersburg știresc că țarevna Alexandra a dat naștere unei fetei, care a primit în botez numele de Anastasia.

— **Poporul englez cere independența Burilor.** Din Londra se vestește, că o mare întrunire publică s'a ținut la 20 c. la Oucen'schal, sub presidia lui Labouchère, la care au luat parte și o mulțime de membri ai Camerei comunelor. Adunarea a protestat energic, condamnând politica guvernului în Africa de Sud și cerînd să se acorde Burilor independență absolută.

— **Pedeapsa dată studenților turburători din Rusia.** Foile din Rusia aduc știrea, că Țarul a dat ordine ca studenții universităților, condamnați pentru a fi luat parte la turburări și care fac acum serviciul militar drept pedeapsă, să fie scutiți de acest serviciu.

— **Ucișag fără voc.** O firoasă nenorocire s'a întemplat zilele aceste în comuna Banc (Ungaria). Lucrul s'a întemplat astfel: Antoniu Pudași de mult se tînguia că pisica vecinului îi mîncă puii de găină. Intr'o dimineață Pudași își luă din cui pușca încărcată și se puse la pîndă luînd la ochi pisica. În momentul când Pudași descărcă arma, feciorul de 17 ani a lui se ivi în ușa

grajdului și fu trîntit la pămînt, un glonț îl nimeri în temple. Tatăl vîzîndu-și copilul scîldat în sînge întoarse arma contra sa și voi să se împuște, dar a fost împedecat de muerea sa. În timpul când nevasta lui Pudași și alți oameni grăbiră în ajutorul nenorocitului copil, tatăl se sui în podul casei și se spînzură. Tristul incident a produs mare impresiune asupra locuitorilor din acea comună.

968—1901. végrh. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szászvárosi kir. járásbíróság mint tkkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Muntean Aurel végrehajthatónak Oprucza Petru végrehajtást szenvedő elleni 53 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (az algyógyi kir. járásbíróság) területén levő a Babolnán fekvő a babolnai 212 számú tjkvben A + 2260 hrszámú ingatlanra 272 kor. A + 23 rd. 2411 hrsz. ingatlanra 180 kor. A + 24 rd. 2425 hrsz. ingatlanra 152 kor. és A + 25 rd. 654 hrsz. ingatlanra 252 kor. az árverést, ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az **1901. évi július hó 1-ső napján délelőtti 9 órakor** Babolna község házánál megtartanak nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alol is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz.

42. §-ában jelzett árfolyamal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróság mint tkkvi hatóság.

Kelt Szászvároson, 1901. évi április hó 10-én.

SÓHÁLMI,
kir. bir. végrh.

ANUNȚ

Să caută un **învățăoel** în prăvălia mea de manufactură țerănească, care se aibă **2 clase gimnasiale, purtare morală bună, român de naștere** să știe și o limbă folosită aici, maghiară sau germână.

Ioan Lazaroiu.
comerciant în Orăștie.

1-

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții
în Orăștie Szászváros

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circulare
Bil. de vizită
Invitări
Bilanțuri
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț Curent.
Anunțuri
Registre
Imprimate
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 13 ani și este prăvăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic
„Minerva“

pe lângă că efectuește orice comandă repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește orice lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.